

မောင် သစ် တည့်

မော်ဒန်ကဗျာနှင့်ပတ်သက်၍

ကျောင်းဆရာ ကဗျာဆရာ

ရောဘတ်လိုဝဲကို ၁၉၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁ ရက်နေ့၊ အမေရိကန်ပြည်
၊ မတ်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်၊ ဘော်စတန်မှာ မွေးပါတယ်။ ကင်ယွန်
ကောလိပ်မှာ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်မှာ ဘုရင်ဂျီဘာသာ
ကို ကူးပြောင်းခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းတုန်းက လိုဝဲဟာ စ
စ်ကိုဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်တဲ့ အတွက် ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခံရပါသေး
တယ်။

လိုဝဲရဲ့ စောစောပိုင်း ကဗျာတွေက ဘာသာရေးဆန်ပါတယ်။ သြဝါဒ
တွေ၊ တရားဓမ္မတွေ များ ပါတယ်။ သူ့ကဗျာတွေဟာ နိမိတ်ပုံတွေကို
စုပြုံ သုံးလွန်းတယ်။ သုံးတဲ့ နိမိတ်ပုံများကလည်း အမြင်အာရုံမှာ ပေါ်
တာထက် စိတ်နဲ့ ခံစားလို့ သာ ရနိုင်တဲ့ နိမိတ်ပုံတွေ များ တယ်။ စက္ခု
အာရုံနဲ့ မှန်းကြည့်လို့ မမြင်နိုင်တဲ့ အရာတွေ၊ ဒြပ်မဲ့ စိတ်ခံစားမှုတွေကို
အဖွဲ့များ တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

ရောဘတ်လိုဝဲကို ပါရီ ရီဗျူးအယ်ဒီတာ ဖရက်ဒရစ် ဆိုက်ဒယ်က
တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း လုပ်ပြီး ကဗျာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းတွေ
မေးခဲ့ပါတယ်။ ယခု ဆောင်းပါးဟာ အဲဒီ အမေး၊ အဖြေများကို ဖော်ပြ
ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

မေး ဆရာ ခုဘာတွေကို ပို့ချနေပါသလဲ။

ဖြေ ကဗျာရေးနည်း သင်တန်းတစ်ခုကို ပို့ချနေပါတယ်။ ဝတ္ထုရှည် ရေးတဲ့ သင်တန်းတစ်ခုလည်း ရှိပါသေးတယ်။ ဝတ္ထုရှည်ရေးသင်တန်း ကိုတော့ လက်တွေ့ ဝေဖန်ရေးပညာလို့ အမည်ပေးထားပါတယ်။ အဲဒီ သင်တန်းက ကျွန်တော် နှစ်တိုင်း သင်တဲ့ သင်တန်းပါ။ ဒါပေမဲ့ အကြောင်းအရာကတော့ ပြောင်းသွားပါတယ်။ ဒီနှစ်မှာ ရုရှ ဝတ္ထုတို အကြောင်း သင်မယ်။ နောင်နှစ်ကျတော့ ဘော့ဒလဲယားရဲ့ ကဗျာအကြောင်း သင်ချင် သင်မယ်။ နောင်နှစ်မှာ ဝေဖန်ရေးဆရာသစ်များ အကြောင်းကို သင်ချင် သင်မယ်။ ဒါမှ မဟုတ်ရင်လည်း ဝတ္ထုအကြောင်းပဲ သင်ချင်သင်မယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော် လုပ်နေတဲ့ ဘာသာရပ်ကို ကောက်သင်လိုက်တာပါပဲ။

မေး လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာ ဆရာ သင်ကြားပို့ချခဲ့တဲ့ ဘာသာရပ်တွေဟာ စာရေးဆရာ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ဆရာ့အတွက် ကော အကျိုးရှိပါသလား။

ဖြေ လူတစ်ယောက်အနေနဲ့ တော့ တော်တော်ကို အကျိုးရှိပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော် စာသင်တာက အချိန်ပိုင်းသင်တာ ဖြစ်လေတော့ အချိန်ပြည့် စာသင်တာလို ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးလည်း မကြီးလှဘူး။ တကယ် စာသင်တာမျိုးလို အကျိုးကျေးဇူး အပြည့်အဝတော့လည်း မရဘူးပေါ့။ စာသင်တယ် ဆိုတာက စာရေးတာနဲ့ မတူဘူးလေ။ စာသင်တယ်ဆိုတာက အမြဲတမ်း အားထုတ်နေရတယ်။ အနည်းနဲ့ အများ ဆိုသလို အားထုတ်နေရတယ်။ ရပ်နေလို့ မရဘူး။ ပြီးတော့ ဆန္ဒစွဲ ကင်းရမယ်။ အလုပ်ကိုယ်နှိုက်ကလည်း ပျော်စရာကောင်းတဲ့ အလုပ်မျိုး ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်သင်ရတဲ့ သင်တန်းမျိုးကတော့ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးတွေ ၊ စကားပြောရတဲ့ သင်တန်းမျိုးတွေ။ အဲဒီလို သင်တန်းမျိုးတွေမှာ တော့

ကျောင်းသားက တော်ရင် (တော်ကြတာ များ ပါတယ်) အင်မတန် ပျော်စရာ ကောင်းတယ်။ စာရေး သင်ရာမှာ တော့ ဘယ်လောက် ပျော်စရာ ကောင်း၊ မကောင်းကို ကျွန်တော် မသိဘူး။ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ စာအုပ်ကို ဝေဖန်ချက် ရေးမယ်။ မဖတ်ရသေးတဲ့ စာအုပ်ကို ဖတ်မယ်။ ဒါမှ မဟုတ် ကောင်းကောင်း မဖတ်ရသေးတဲ့ စာအုပ်ကို ဖတ်မယ်။ အသံထွက် ဖတ်မယ်။ ပြီးတော့ အသေးစိတ် ရှင်းပြမယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် တော်တော် ဟန်ကျသွားပြီ။ အသင်ကနေ အရေးကို ခုန်တက်ရတာက တော်တော် တော့ ခက်တယ်။

မေး ဒါဖြင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဘဝဟာ စာရေးဆရာ ပါ မောက္ခရဲ့ ထိုးထွင်းဉာဏ် အာရုံခံစားစိတ်ကို အတားအဆီး ဖြစ်စေတယ် လို့ ဆရာ ဆိုလိုတဲ့ သဘောလား။

ဖြေ ဒီမှာ ယေဘုယျ အဖြေကို ပေးဖို့ တော့ သိပ်မလွယ်ဘူးလို့ ထင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်က အကောင်းဆုံး ကဗျာဆရာတွေ အနက် အားလုံးလောက်ဟာစာသင်တဲ့ ဆရာတွေချည်းပဲ။ ကျွန်တော်သိသလောက် စာမသင်တဲ့ ကဗျာဆရာဆိုလို့ အယ်လီဇဘက်ဘစ်ရှော့ တစ်ယောက်ပဲ ရှိမယ် ထင်တယ်။ သူတို့ စာသင်ရတာက တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး ။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအရ သင်ရတယ်။ နောက်တစ်ချက်က တစ်ချိန်လုံး ကဗျာတွေချည်း ရေးမနေနိုင်လို့ သင်ရတာ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကျယ်ပြန့်အောင်လုပ်ဖို့ သင်ရတယ်။ ဒီလို စာသင်တဲ့ အတွက် သူတို့ မှာ လည်း အကျိုးအမြတ်ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော် ထင်တယ်။ ဒါဖြင့်ရင် တခြားလုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်ရင်ကော အကျိုးအမြတ် ပိုမရှိနိုင်ဘူးလားလို့ မေးစရာ ရှိတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ စာသင်ရတာမှာ အန္တရာယ်တစ်ခု တော့ ရှိပါတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ ကိုယ်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းနဲ့ သိပ်ပြီး နီးစပ်လွန်းနေတဲ့ အချက်ပဲ။ ခင်ဗျားဟာ ကဗျာရေး၊ ဝတ္ထုရေး

သင်ရာမှာ ကျွမ်းကျင်မှု ရကောင်း ရှိကောင်းပေမဲ့ ကိုယ်တိုင်ရေးကြည့် တော့ ကောင်းချင်မှ ကောင်းမှာ ။ စာသင်ရာနဲ့ ဝေဖန်ရေးလုပ်ရာမှာ ပြန် ပြင်လို့ ရတယ်။ ကဗျာမှာ စိတ်ကူးတစ်ခုကို ပြန်ပြင်လို့ မရဘူး။ ကဗျာ တစ်ပုဒ်ကို သန္ဓေတည်ပေးလိုက်တဲ့ စိတ်ကူး၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ရသမြောက်အောင် လုပ်ပေးလိုက်တဲ့ စိတ်ကူးဟာ စာပြတာနဲ့ တခြားစီ။ သဘာဝချင်း မတူဘူး။

မေး စာသင်ရတာဟာ ကဗျာတစ်ပုဒ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြည့်တာ။ ဝတ္ထုရှည်ကြီးတစ်ပုဒ်ရဲ့ ကဏ္ဍတွေကို သုံးသပ်ကြည့် တာနဲ့ မတူဘူးပေါ့။

ဖြေ ဟုတ်တယ်။ ကဗျာဉာဏ် ကွန့်မြူးတာနဲ့ အဲဒီကိစ္စတွေဟာ တခြားစီပဲ။ စာသင်တာဟာ ကဗျာနဲ့ ပိုဝေးသွားစေတယ်။ စာရေးခြင်း ဟာ သင်ယူလို့ ရတဲ့ အတတ်ပညာတစ်ခု မဟုတ်ဘူး လို့ ကျွန်တော် ထင် တယ်။ အတတ်ပညာဆိုတာ ကျွမ်းကျင်မှုရအောင် လေ့ကျင့်၊ လုပ်ကြည့်။ ပြီးတော့ ဖြစ်သွားတယ်။ စာရေးတာဟာ ဒီလို မဟုတ်ဘူး ။ စာရေးတ ယ်ဆိုတာ နက်ရှိုင်းတဲ့ အာရုံဝင်စားမှုရှိမှ ဖြစ်တာမျိုး၊ ဒါမျိုးကို ရအောင် သင်ပေးလို့ မရဘူး။ စာသင်ရာမှာ အသုံးပြုလို့ ရတာမျိုး မဟုတ်ဘူး ။ စာမသင်ဘူးဆိုရင် အဲဒီလို အာရုံဝင်စားမှုမျိုးကိုရဖို့ အခွင့်အရေး အများကြီး ရှိတယ်။ စာသင်ရင် လူမှာ စိုးရိမ်မှု အားကြီးလာတယ်။ သိပ် သတိထားလာတယ်။ ကြောက်လာတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် စာမရေးဖြစ်တော့ ဘူး။ အဲ ... စာရေးရင် လူက ပိုရဲလာတယ်။

မေး စာသင်ရတာထက် စာရေးရတာက ပိုရဲစေတယ်လို့ ပြောချင်တ ယ်ပေါ့။

ဖြေ ရဲတယ် ဆိုရာမှာ တောင် သိပ်ရဲသေးတာ မဟုတ်ဘူး ။ စာသင်

တာကြောင့်ချည်း မရဲတာ မဟုတ်ဘူး ။ ကျွန်တော်တို့ အလွန် စိတ်ဝင်စားနေကြတဲ့ ဝေဖန်ရေးကို ကြိုက်သည် ဖြစ်စေ၊ မကြိုက်သည် ဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့ လုပ်သည် ဖြစ်စေ၊ မလုပ်သည် ဖြစ်စေ ဝေဖန်ရေးက ခေတ်စားနေတယ်။ အဲဒီလိုခေတ်မှာ ကြီးပြင်းလာလို့ မရဲတာ။ စာလုံးတစ်လုံးကို ရေးချလိုက်တော့မယ်ဆိုရင် သုံးခါလောက် ပြန်စဉ်းစားတယ်။ အဲဒီစာလုံးကို ဖြုတ်ဖို့ ကိစ္စကျတော့ ဆယ်ကြိမ်လောက် စဉ်းစားတယ်။ ရဲသလား၊ မရဲဘူးလားဆိုတာ အဲဒီအပေါ်မှာ တည်တယ်။ စာလုံးတွေကို ရေးချလိုက်ရင် အဲဒီစာလုံးတွေဟာ တစ်ခုခုကိုတော့ လုပ်ရတော့မယ်။ အဲဒီအခါမှာ ခင်ဗျားသုံးတဲ့ စကားလုံးတွေဟာ ဖန်တစ်ရာ တေနေတဲ့ စကားလုံးတွေ ဖြစ်မနေဖို့ လိုတယ်။ ဒီအခါကျတော့ သတိထားလာရတော့မယ်။ အဲဒီလို စဉ်းစားလိုက်တော့ စာရေးကျဲလာတယ်။

မေး ဆရာကိုယ်တိုင် ဝေဖန်ရေး သိပ်မရေးခဲ့ဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ ဟုတ်ပါသလား။ တစ်ခါမှာ တော့ ဂျိုးရတ်မင်လေဟော့ပကင်းရဲ့ ကဗျာတွေကို ဝေဖန်ဖူးတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဖြေ ဟုတ်ပါတယ်။ ကဗျာပေါင်းချုပ် ကျမ်းတချို့ကို ဝေဖန်ဖူးပါတယ်။

တစ်နှစ်ကို ဝေဖန်စာ တစ်ပုဒ်၊ နှစ်ပုဒ်လောက်တော့ ရေးဖြစ်ပါတယ် ။

မေး ဟော့ပကင်း ကဗျာ ဝေဖန်တဲ့ ဆရာ့ဝေဖန်ချက်ဟာ တော်တော် ကောင်းတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ဖြေ အဲဒီတုန်းက ဝေဖန်ရေးလုပ်ချင်တဲ့ စိတ် ပေါ်နေတယ်။ ပြောစရာလေးလည်း နည်းနည်းရှိနေတယ်။ တစ်ခါတလေမှာ ဒီထက်တောင် ပြောလိုက်ချင်သေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး ရေးတဲ့

အခါမှာ စံချိန်မမီမှာ ကိုလည်း ကျွန်တော် စိုးရိမ်တယ်လေဗျာ။ ကျွန်တော် ဝေဖန်ရေးကို သည့်ထက် ပိုထက်မြက်စေချင်တယ်။ သည့်ထက်ပိုပြီး တောက်ပစေချင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ခက်တာက ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတွေက ဝေဖန်ရေး ဆရာတွေ၊ ကဗျာဆရာ ဝေဖန်ရေးဆရာတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ကျွန်တော် အသက် နှစ်ဆယ်လောက် ကဗျာရေးခါစ တုန်းက ကဗျာဆရာဖြစ်တဲ့ အလန်တိတ်၊ အဲလိယော့၊ ဘလက်မားနဲ့ ဝင်းတားစ်တို့ ဟာ ကျွန်တော့်အဖို့ အသစ်အဆန်းတွေ။ သူတို့ ဆောင်းပါးတွေကိုပဲ စောင့်ဖတ်နေရတယ်။ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး ကောင်းကောင်း တစ်စောင် ထွက်လာရင် ရသစာပေတစ်ပုဒ် ထွက်လာသလို ဝမ်းသာနေရတယ်။

မေး ဒီနေ့ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတွေကျတော့ ဒီလို မဟုတ်တော့ဘူးလို့ ထင်တယ် ဆရာ။ ဆရာ ဘယ်လို သဘောရပါသလဲ။

ဖြေ ဝေဖန်ရေးဆရာကောင်းတွေကတော့ ရှေးကဆရာတွေပဲ များတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်မှာ အတော်ဆုံး ဝေဖန်ရေးဆရာကတော့ ဂျာရဲလို့ ထင်တာပဲ။ တကယ်တော့ သူလည်း အရင်မျိုးဆက်နဲ့ ဆက်နေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ခုတော့ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတွေကို အရင်တုန်းက လောက် ရေးတာ မတွေ့ရတော့ဘူး။

မေး ဆရာက စိန့်မက်ကျောင်းနဲ့ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်တို့ မှာ ပညာသင်လာခဲ့တော့ ကင်ယွန်ကောလိပ်အကြောင်းကို နည်းနည်း မေးချင်ပါတယ် ဆရာ။ အဲဒီတုန်းက ဆရာရဲ့ အရေးအသားတွေအပေါ်မှာ ဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့တဲ့ ဆရာတွေ၊ အပေါင်းအသင်းတွေရယ်လို့ ရှိခဲ့သလား။ ကျွန်တော် ပြောချင်တာက သူတို့ အရေးအသားနဲ့ ဩဇာလွှမ်းမိုးတာမျိုး မဟုတ်ဘဲ လူပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ညွှန်ပြတာမျိုး ရှိသလား ဆိုတာပါ။ ဥပမာ၊ ဘယ်

လို စာအုပ်မျိုးတွေကို ဖတ်သင့်တယ် စသဖြင့် အကြံပေးတဲ့ သူမျိုးရှိသလား။

ဖြေ ကျောင်းမှာ အနုပညာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေ အများကြီး ထားပေးထားသဗျ။ အဲဒီတုန်းက မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ရှိတယ်။ ဖရန့်ပါကားတဲ့ ။ သူက ပန်းချီဆရာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်တော့မှ ကျကျနန ပန်းချီမဆွဲဘူး။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ စာအုပ်တွေ ဖတ်ကြတယ်။ အနုပညာ သမိုင်းကျမ်းတွေ ဖတ်ကြတယ်။ ပြန်ကူးရေးထားတဲ့ ပန်းချီကားတွေကို ကြည့်ကြတယ်။ ဒါဗင်ချီရဲ့ ‘နောက်ဆုံးညစာ’ ပန်းချီကားကို ရေပါးစက္ကူနဲ့ လိုက်ရေးပြီး ဆွဲကြတယ်။ ခွန်အားရှိတဲ့ ပုံတွေကို လေ့လာကြတယ်။ စေဇန်းရဲ့ ပန်းချီကို သင်ကြည့်တယ်။ အစုံပေါ့ဗျာ။ ကျွန်တော်က ပန်းချီကို လက်တွေ့တော့ မဆွဲဖူးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ပန်းချီကိုလေ့လာရတာက ကဗျာနဲ့ နီးစပ်လို့ ပါ။ ပန်းချီကို လေ့လာရာကနေ ကဗျာကိုလည်း လေ့လာဖြစ်သွားတာပါပဲ။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်ဖတ်တဲ့ ကဗျာတွေက အယ်လီဘောက်ဒရူးရဲ့ ကဗျာတွေနဲ့ မော်ဒန်ကဗျာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်တွေပဲ။ မော်ဒန်ကဗျာတွေထဲမှာ လွတ်လပ်ကာရန် ကဗျာတွေပါတယ်။ လွတ်လပ်ကဗျာကို စပ်ရတာ လွယ်တယ်။ ရှင်းတယ်လို့ ထင်တယ်။

မေး အဲဒီတုန်းက ဆရာက ဘယ်အတန်းမှာ ရောက်နေပြီလဲ။

ဖြေ နောက်ဆုံးနှစ်ပါ။ ကျွန်တော် တကယ် ဖြစ်ချင်တာက ဘောလုံးသမား ဖြစ်ချင်တာ။ ကစားတော့ ကစားခဲ့ဖူးပါရဲ့ ။ ဒါပေမဲ့ ထိပ်တန်းအသင်းတွေ ဘာတွေထဲထိတော့ မရောက်ပါဘူး။ ကစားရတာ ပင်ပန်းပေမဲ့ စိတ်ထဲမှာ ကျေနပ်သွားတယ်လေ။ ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ကျွန်တော် စာတွေတော့ အများကြီး ဖတ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ရေးတော့ မရေးဖူးသေးဘူး။ စာပေမှာ လည်း ကျွန်တော်ဟာ ဒီအတိုင်းပဲ ထင်ပါရဲ့ ။ ကျွန်တော့်အဖို့ ကံ

ကောင်းသွားတာက ကျွန်တော်တို့ ရှိနေတုန်းမှာ ရစ်ချတ်အဲဘားဟတ် က စာသင်နေတာနဲ့ သွားကြုံနေတယ်။

မေး သူက အဲဒီတုန်းက ဆရာ့လို ကျောင်းသားပဲလား။

ဖြေ မဟုတ်ဘူး ဗျ။ သူက အဲဒီတုန်းက အသက်သုံးဆယ်လောက် ရှိပြီ။

သူ့အတန်းမှာ တော့ ကျွန်တော် မတက်ဖူးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော် သူ့ဆီကို မကြာခဏသွားတယ်။ သူက စာတွေကို ဖတ်ပြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက် စာအကြောင်း ပေအကြောင်း ဆွေးနွေးကြတယ်။ သူက ပျားရည်နဲ့ သင်းနေတဲ့ ဆေးတံသေက်ဆေးကို သောက်ပြီး ဘော့ဒလဲယားနဲ့ ရှိတ်စပီးယားကို ဖတ်ပြတယ်။ ဟော့ပကင်းကို ဖတ်ပြတယ်။ ပြီးတော့ သူ့ကဗျာတွေကိုလည်း ဖတ်ပြတယ်။ ကျွန်တော်လည်း ကဗျာရေးတယ်။ ကဗျာတွေကတော့ ခပ်ညံ့ညံ့ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူက ကျွန်တော့်ကို အားပေးတယ်။ ထက်သန်တယ်။ အဲဒီအချက်က တော်တော် အရေးကြီးသွားတယ်။ ကျွန်တော် လေးစားပြီး ကိုယ်တိုင် ကဗျာရေးတဲ့ လူတစ်ယောက် အနားမှာ ရှိတော့ပိုကောင်းသွားတယ်။

မေး ဆရာ့ရဲ့ ‘အရက်မူးနေသော တံငါသည်’ ဆိုတဲ့ ကဗျာဟာ စိန့်မက်ကျောင်းတိုက် မဂ္ဂဇင်းမှာ ပါတယ်လို့ ကြားဖူးတယ်။

ဖြေ မဟုတ်ဘူး ဗျ။ ကင်ယွန်ကောလိပ် မဂ္ဂဇင်းမှာ ပါတာ။ အဲဒီတုန်းကတော့ ကျွန်တော့် ကဗျာတွေက ခုနဲ့ မတူဘူးလေ။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်က ဝင်းတားစ်ရဲ့ ကဗျာတွေကို ဖတ်နေတုန်းရယ်။ ဝင်းတားစ်က ဘယ်သူ့ကို စံထားသလဲဆိုတော့ ကဗျာဆရာ ရောဘတ်ဘရစ်ချ်ကို စံထားတယ်။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော် စပ်ချင်တဲ့ ကဗျာတွေ သင်္ကေတဝါဒမပါတဲ့ ဝေးလံတည်ငြိမ်တဲ့ ဂန္ထဝင်ကဗျာမျိုးတွေကို စပ်ချင်

တာ။ အဲဒီကဗျာက Four-foot နဲ့ အချီအချ စပ်ထားတဲ့ ကဗျာ။ ကင်ယွန်
ကောလိပ်မဂ္ဂဇင်းက ကျွန်တော့်ကဗျာကို တစ်ပုဒ်တည်းထည့်ပေးပြီး
နောက် မထည့်တော့ဘူး။ ဒီလို ဂန္ထဝင်ဟန် ကဗျာမျိုးကို နောက်ထပ် မ
ထည့်တော့ဘူးတဲ့ ။

မေး ဒါဖြင့် ကင်ယွန်မဂ္ဂဇင်းကို တခြားကဗျာတွေ ဆက်ပို့သေးလား။

ဖြေ ပို့ပါတယ်။ ဂန္ထဝင် ဟန်ကဗျာမျိုးတော့ မဟုတ်တော့ဘူးပေါ့ဗျာ။

အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်က ဟက်ကရိန်း၊ အက်ဒွပ်တောမတ်စ်၊ အလ
န်တီတ်နဲ့ အင်ပဆွန်တို့ စုပေါင်းထုတ်တဲ့ ‘မသေချာမှု ၇ မျိုး’ ဆိုတဲ့
ကဗျာစာအုပ်ကို ဖတ်နေတယ်ဗျ။ တော်တော်ခက်တဲ့ ကဗျာတွေဗျာ။ တ
စ်ပုဒ်ခက်လို့ နောက်တစ်ပုဒ် လွယ်မလား အောက်မေ့တယ်။ အဲဒီအပုဒ်
က သာတောင် ခက်နေသေးတယ်။ ဝေဝါးလိုက်ပုံကလည်း မပြောပါနဲ့
တော့။ ကင်ယွန်မဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာက အဲဒီကဗျာတွေကို တော်တော်သ
ဘောကျတယ်။ ဒါပေမဲ့ မဂ္ဂဇင်းထဲကိုတော့ ထည့်မပေးဘူး။ ခက်ပြီး ဝေ
ဝါးနေလို့ တဲ့ ။

မေး နောက်ဆုံးတော့ ထည့်ပေးလိုက်တယ် မဟုတ်လား။

ဖြေ ဟုတ်တယ်။ ဒါက ကျွန်တော် ဘွဲ့ရပြီး ကျောင်းက ထွက်သွား
တော့မှ ထည့်ပေးတာ။ ပထမဆုံး ကဗျာကတော့ ကျွန်တော်အောက်တ
န်းမှာ ရှိစဉ်ကတည်းက ပါလာတာ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီနောက်မှာ သုံးနှစ်လော
က် ကဗျာတစ်ပုဒ်မှ မပါဘူး။ ‘ပို့လိုက်သည့် ကဗျာများ အနက် တစ်ပုဒ်
ကို စိတ်ဝင်စားပါသည် ။ နောက်ထပ် ကြိုးစားစေလိုပါသည် ’ ဆိုတဲ့ ယ
ဉ်ကျေးသမှု ပြန်စာကလေးတွေပဲ ရတယ်။ အဲဒီတုန်းက
ကျွန်တော်လည်း စိတ်ဓာတ်ကျပြီး ကဗျာမရေးတော့ဘူး။ စွန့်လွှတ်လိုက်
တယ်ဆိုပါစို့။ ကျွန်တော့်အဖို့ အကျပ်အတည်းတွေ့နေတယ်။ ကျွန်တော်

စပ်ချင်နေတဲ့ ကဗျာမျိုး၊ ကျွန်တော် တွေးထားတဲ့ ကဗျာမျိုးက ရှုပ်ထွေးပြီး သိပ်အားထုတ်ရတာမျိုး ဖြစ်တော့ ကဗျာနဲ့ မတူဘဲ ဖြစ်နေ တယ်။

မေး။ ။ ဆရာက ‘လော့ဒ်ဝဲယားရီး ရဲတိုက်’ ဆိုတဲ့ ကဗျာပေါင်းချုပ်မှာ တချို့ကဗျာတွေကို မကြိုက်လို့ ဆိုပြီး ချန်ပစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီကဗျာတွေနဲ့ ဆရာရဲ့ နောက်ဆုံးထုတ်တဲ့ ကဗျာပေါင်းချုပ်မှာ ပါတဲ့ ကဗျာတွေက တော်တော်လေးကို ခြားနားနေတယ်။ ဥပမာ-‘မကွဲပြားခြင်း နယ်မြေ’ဆိုတဲ့ ကဗျာစာအုပ်ထဲက ကဗျာတွေ ဆိုပါတော့။ အဲဒီကဗျာတွေနဲ့ စောစောက ကဗျာတွေဟာ တော်တော် ခြားနားနေတာ မြင်ရတော့ ကျွန်တော် အံ့အားသင့်နေတယ်။

ဖြေ အဲဒီ ကဗျာပေါင်းချုပ်မှာ ကျွန်တော် ရေးခဲ့သမျှ သုံးပုံတစ်ပုံ လောက်ကိုပဲ ရွေးထားတာ။ ရွေးထားတာတွေကိုလည်း ကျွန်တော် ပြန်ပြင်ပြီး ရေးသေးတယ်။ ခင်ဗျားက ဘာကြောင့် အံ့ဩရတာလဲ။

(တခြားကြောင့်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဆရာ မရွေးဘဲ ချန်ပစ်ထားခဲ့ တဲ့ ကဗျာတွေ အားလုံးဟာ သိပ်ဘာသာရေးဆန်ပြီး သိပ်သင်္ကေတဆန် တဲ့ ကဗျာတွေ ဖြစ်လို့ ပါ။ နောက် ရွေးထားတဲ့ ကဗျာတွေကတော့ ခွန် အားကောင်းပြီး ဆရာ အရင်တုန်းက မရေးဖူးသေးတဲ့ ကဗျာမျိုးတွေ ဖြစ်နေလို့ ပါ။ အလန်တီတိက ဆရာ့ ကဗျာစာအုပ်ကို ရေးပေးတဲ့ အမှာ ထဲမှာ ဆရာ့ ကဗျာထဲမှာ အမျိုးအစား နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ တစ်မျိုးက စော စောကပြောခဲ့တဲ့ ဘာသာရေးဆန်တဲ့ ကဗျာ။ နောက်ကဗျာ တစ်မျိုးက တော့ အတွေ့အကြုံလည်း ရင့်ကျက်၊ သမိုင်းသိစိတ်လည်း ရှိတဲ့ အတွက် ခွန်အားကောင်းတဲ့ ကဗျာမျိုးဖြစ်တယ်လို့ ရေးသွားပါတယ်။ ဆရာ ရွေးခဲ့တဲ့ ကဗျာဟာ မရွေးဘဲ ချန်ပစ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာတွေထက်လည်း ပိုကော

င်းတယ်လို့ လည်း ထင်ပါတယ်)

ဟုတ်ပါတယ်။ ရှေးခေတ် ခရစ်ယာန်ဘာသာ ဓမ္မကဗျာတွေကို မှီးထားတဲ့ ကဗျာတွေ အားလုံးကို ကျွန်တော် ကဗျာပေါင်းချုပ်မှာ မရွေးဘဲ ချန်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။ ခြောက်သွေ့တဲ့ စိတ္တဇဆန်ဆန် ကဗျာတွေ၊ ရှုပ်ထွေးကြမ်းရှု နေတယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တဲ့ ကဗျာတွေကို ကဗျာပေါင်းချုပ်မှာ မထည့်တော့ဘဲ ချန်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကဗျာတော်တော်များများ ဟာ ဘာသာရေးဆန်တဲ့ နိမိတ်ပုံတွေ နည်းတဲ့ ကဗျာတွေကိုပဲ ရွေးပါတယ်။ ပိုပြီးပျော့ပျောင်းတဲ့ ကဗျာတွေကို ရွေးပါတယ်။ ပထမ အုပ်မှာ တုန်းက တော်တော် ရှုပ်ထွေးဝေဝါးတဲ့ ကဗျာတွေ ပါသွားတယ် မဟုတ်လား။

မေး အဲဒီအချိန်လောက်တုန်းက ဆရာ စာဖတ်တာဟာ တော်တော်ကို ကျယ်ပြန့်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ အလန်တီတ်ရဲ့ အမှာ ထဲမှာ ဆရာကဗျာထဲက အပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ဟာ ဒရေတန်ရဲ့ ‘ဗာဂျီးနီးယားသို့ခရီး’ ဆိုတဲ့ ကဗျာထဲကအပိုဒ်ကို မှီးထားတယ်လို့ ရေးထားတယ် ထင်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဒရေတန်ရဲ့ ကဗျာကို ဖတ်ဖို့ တစ်ယောက်ယောက်ကများ ညွှန်းခဲ့တာ ရှိဖူးသလား။

ဖြေ အလန်တီတ်နဲ့ ကျွန်တော် ကဗျာစုစည်းမှုတစ်အုပ် ထုတ်ဖို့ အတူရေးခဲ့ကြတာပါ။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်နဲ့ အလန်တီတ်တို့ ဇနီးမောင်နှံအတူတူနေခဲ့ကြတဲ့ အချိန်ပါ။ သူက အလွန် ကဗျာရေးနိုင်သူပါ။ သူ့မှာ ကဗျာစာအုပ်အတွက် သုံးပုံတစ်ပုံစာလောက် ရွေးပြီးနေပါပြီ။ ကျွန်တော်က ဂျီနသန်အက်ဒွက်ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးမလို့ ပြင်ဆင်နေတုန်းပါ။ သူက ဝတ္ထုရှည်ကြီးတစ်ပုဒ် ရေးမလို့ ။ ကျွန်တော်တို့ ဇနီးတွေကလည်း ဝတ္ထုတွေ ရေးမလို့ ။ ညနေရောက်ရင် ကျွန်တော်

တို့ ဇနီးတွေက ဒီနေ့ ကျွန်မတို့ သုံးမျက်နှာလောက် ပြီးတယ်လို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။ သူတို့ က တစ်နေ့တခြား စာရွက်တွေ များ လာတယ်။ ကျွန်တော်တို့ က တစ်မျက်နှာမှ ရေးလို့ မပြီးသေးဘူး။ တစ်နေ့မနက်ကျတော့ အလန်တိတ်က လေးမျက်နှာ ပြီးသွားတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်စာကြည့်ခန်းထဲမှာ ကန့်လန့်ကာလေးခြားပြီး ကိုယ့်စားပွဲမှာ ကိုယ်ထိုင်ကြတယ်။ ကျွန်တော်က ဂျီနသန်အက်ဒွန်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်တွေ ရှေ့ချပြီး မှတ်စုတွေ ထုတ်နေတယ်။ သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးရတာ ခက်လေတော့ကျွန်တော် နည်းနည်း စိတ်ဓာတ်ကျလာတယ်။ ဒီတင် ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက် စိတ်ကူးရပြီး ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက် ဂန္ထဝင်ကဗျာတွေကို ရွေးချယ်စုစည်းပြီး ထုတ်မယ်လို့ စိတ်ကူးရကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်စလုံးက ရှေးထုံးနဲ့ အညီ စပ်ထားတဲ့ ခပ်ခက်ခက်ကဗျာတွေကို သဘောကျတတ်တယ်။ အထူးသဖြင့် ၁၆ ရာစုနဲ့ ၁၇ ရာစုက ကဗျာတွေကို ဖတ်ကြတယ်။ ကဗျာတွေကို အသံထွက်ဖတ်ကြတယ်။ ညနေကျတော့ ဘယ်ကဗျာတွေကို ရွေးမယ်ဆိုပြီး ကတ်ပြား တင်ကြတယ်။ အဲဒီနောက် ကျွန်တော်တို့ ကဗျာတွေ ရေးကြတယ်။ ဒရေတန်ရဲ့ တမ်းချင်းမျိုးတွေကို ပုံစံယူပြီး ရေးမိတယ်လို့ ထင်တာပဲ။ အလန်တိတ်ကတော့ ဒရေတန်ရဲ့ ပုံစံကို ယူပြီး ‘လေထဲက ပရိုကွန်ဆယ်များ’ ဆိုတဲ့ ကဗျာကို ရေးပါတယ်။ ရှေးဂန္ထဝင်ပုံစံမျိုး ပါတယ်လို့ ထင်တာပဲ။ ကဗျာတော်တော်များများ ဟာပုံစံကျလွန်းတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မော်ဒန်ကဗျာဆရာ ပုံစံကျပြီဆိုရင် ရှေးက ကဗျာဆရာကြီးတွေထက်တောင် ပုံစံကျအောင် တမင် အားထုတ်လေ့ရှိတယ်။ ကွဲပြားအောင်တော့ ကြိုးစားတာပေါ့လေ။ ဥပမာအားဖြင့် ရှယ်လီဟာ (terga rima) သုံးကြောင်း ကာရန်တူအဖွဲ့မျိုးကို စပ်ရာမှာ တစ်မျက်နှာလုံး စပ်သွားတောင် သူကဗျာဟာ ဖုထစ်မနေဘဲ ပြေချောနေအောင် စပ်လေ့ရှိတယ်။ ဒီနေ့ခေ

တ်မှာ အဲဒီလို အဖွဲ့အနွဲ့မျိုးနဲ့ လိုက်စပ်ရင် သိပ်မလွယ်တော့ဘူး။ ရှုပ်
ထွေး ဝေဝါးကုန်တယ်။ ကျွန်တော်နဲ့ အလန်တိတ်တို့ စပ်တဲ့ ကဗျာက
ကျွန်တော်တို့ ရဲ့ ပုံစံကျ ကဗျာတွေကို အဲဒီလို ခက်ခဲတဲ့ ပုံစံမျိုး ပေါ်စေချ
င်တယ်။ လွယ်လွယ် ကောက်စပ်သွားတဲ့ ပုံမျိုး မပေါ်စေချင်ဘူး။

Ref: Robert Lowell- An Interviews:
